

การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน

เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19

The way of life according to the Sufficiency Economy Philosophy for the community, in Thawi Watthana District, Bangkok under Covid 19 Virus

ปราการ เกิดมีสุข

Prakan Geerdmeesuk

การศึกษาปฐมวัย, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Early Childhood Education, Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: prakan.ger@bkkthon.ac.th

Received: October 3, 2023; Revised: December 19, 2023; Accepted: December 21, 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน 2 ศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน และ 3.ศึกษาความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ครั้งนี้คือประชากรเขตทวีวัฒนา 6 ชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนวัดบูรณาวาส 2) ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์ 3) ชุมชนประตูน้ำนิมพลี 4) ชุมชนคลองเนินทราย 5) ชุมชนบางพรหมร่วมใจ 6) ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 420 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบCluster เครื่องมือการวิจัยมี 3 ฉบับ คือ 1. แบบสอบถามวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้แบบสอบถาม ถูก-ผิด 2. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เป็นแบบ Rating scale 3 ระดับ และ 3.แบบสอบถามความคิดเห็นของชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ ค่า t-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีระดับความรู้ความเข้าใจการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายชุมชนพบว่าทุกชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง 2) ชุมชนเขตทวีวัฒนา มีระดับพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยรวมอยู่ในระดับสูง (1) ด้านความพอประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล และ (3)ด้านการมีภูมิคุ้มกัน 3) ชุมชนมีความคิดเห็นการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วงโควิด 19 ควรมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการเก็บข้อมูล

การประหยัด เรียนรู้การใช้ชีวิตที่พอเพียงและส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ทั้งนี้ควรได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐบาลและเอกชน

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง; พฤติกรรม; ชุมชน

ABSTRACT

The purposes of this research were to study : 1.Study the level of knowledge and understanding about the Sufficiency Economy Philosophy of the community. 2. Study the level of lifestyle behavior according to the Sufficiency Economy Philosophy of the community. and 3. Study the opinions of the community regarding living a way of life according to the Sufficiency Economy Philosophy. The sample group used this time was the population of Thawi Watthana District, 6 communities, namely 1) Wat Puranawas community.2) Community behind Sala Thammasop Railway Station 3) Pratunam Chimplee Community 4) Khlong Noen Sai Community 5) Bang Phrom Ruamjai Community 6) Khlong Mahasawat Community, totaling 420 people using the cluster sampling method. There are 3 research tools: 1. A test to measure knowledge and understanding about avoiding the philosophy of sufficiency economy using a true-false questionnaire. 2. A questionnaire to measure behavior in living a way of life according to the principles of sufficiency economy in the community. It is a 3-level rating scale and 3. A questionnaire of community opinions regarding living according to the Sufficiency Economy Philosophy. Statistics used for analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and use t-test and One statistics. -Way ANA The results of the research found that 1) The community had an overall high level of knowledge and understanding of living according to the Sufficiency Economy Philosophy. When considering each community It was found that every community had a high level of knowledge and understanding. 2) Thawi Watthana District Community There is a level of behavior in leading a way of life according to the principles of the Sufficiency Economy Philosophy. Overall, it is at a high level (1) moderation, (2) reasonableness, and (3) immunity. 3) The community has opinions that living a way of life according to the Sufficiency Economy Philosophy during COVID-19 should have A clear

operational plan includes saving, saving, learning to live a self-sufficient life and promoting local wisdom. This should be supported by the government and private sectors.

Keywords: Sufficiency economy; behavior; community

บทนำ

สถานการณ์ที่ทุกคนต้องมีความตระหนักในเรื่องภัยคุกคามที่ไม่สามารถมองเห็นและรับมือกับโรคร้ายที่เข้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 จนถึง 2565 นั่นคือ ไวรัสโคโรนา 19 ส่งผลกระทบต่อชีวิตของทุกคนในทุกด้านอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน อย่างไรก็ตามสิ่งที่ดีที่สุดคือ ความพยายามที่จะผ่านวิกฤตินี้ไปได้ การเรียนรู้และมองไปข้างหน้า (Post COVID-19) พร้อมกับหาโอกาสในวิกฤติเพื่อสร้างสังคมใหม่ที่ดีขึ้นซึ่งต้องมีการปรับตัวสอดคล้องกับ พัฒนากลม อ่อนสำลี (2564) การปรับตัว เริ่มจากการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น การเปลี่ยนทรัพย์สินที่ไม่ใช้มาเป็นรายได้ เช่น การทำตลาดแบบออนไลน์ และการตลาดแบบ Delivery ในวิกฤต COVID-19 ส่งผลกระทบทั้งด้านลบและด้านบวก จะเห็นได้ว่า วิกฤติ COVID-19 ส่งผลกระทบระยะยาวทำให้ เศรษฐกิจตกต่ำมาก จากปัญหาดังกล่าวกระทบไปถึงการชะงักงันของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเขตชุมชน ที่มีประชากรของความหลากหลายทางฐานะเศรษฐกิจ ซึ่งทุกคนมีความกังวล และต้องดูแลปกป้องตนเอง ให้ปลอดภัย หลายคนไม่สามารถมาทำงานเลี้ยงชีพแบบปกติได้ ขาดรายได้ มาจนเกือบครบครัน แม้รัฐบาลจะมีมาตรการเยียวยา เช่น โครงการคนไทยไม่ทิ้งกัน แต่สภาพที่เกิดขึ้นของคนในชุมชนจาก

การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 19 ทำให้คนยากจนที่ ต้องหาเลี้ยงชีพไม่มีรายได้ ตกงานและ ไม่สามารถเข้าถึงบริการทางด้านสาธารณสุขได้เท่ากับคนที่มั่งคั่ง จึงต้องช่วยเหลือแบ่งปัน กันเอง เพื่อให้ผ่านวิกฤตินี้ไปได้ (ยง ภูววรรณ, 2565) ด้วยเหตุผลนี้จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนเขตทวีวัฒนา จะต้องปรับตัวอย่างไรให้การดำเนินวิถีชีวิตเพื่อให้อยู่ได้อย่างมีความสุข จากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ซึ่งไม่ได้รับการดูแลมากนัก มีมาตรการช่วยเหลือจากภาครัฐ ในหลายรูปแบบ แต่ในความอยู่รอดจึงต้องอาศัยผู้นำในชุมชนและคนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อหนุนกัน สู่การสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน ทั้งนี้ถ้าคนในชุมชนรู้จักคำว่าพอเพียง ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เอาเปรียบกัน มุ่งเน้นการทำมาหากินที่ซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่ออาชีพ มีคุณธรรม ยึดมั่นความถูกต้อง ใช้วิถีชีวิตด้วยภูมิปัญญา ในการทำกิน ใช้ปัญญานำความรู้ความเข้าใจเพื่อปรับวิถีชีวิตสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะเกิดวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ในระบบเศรษฐกิจ ที่จะต้องปรับเปลี่ยนการดำเนินการ เศรษฐกิจ ให้เติบโตได้อย่างยั่งยืน ในช่วงระบอบ COVID-19 ฉะนั้นชุมชนต้องเข้มแข็ง ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้ยุทธศาสตร์

4 ด้านคือ 1. ด้านความมั่นคง 2. ด้านการสร้าง
ความสามารถในการแข่งขัน 3. ด้านการสร้าง
โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 4.ด้านการ
ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการ
ภาครัฐ โดยเขตทวีวัฒนามีนโยบายให้ชุมชนเรียนรู้
หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้วเนื่องด้วย
เป็นปรัชญาที่ยอมรับกันทั่วโลก เพราะฉะนั้นชุมชน
มีความรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงหรือไม่ สามารถที่จะดำเนินวิถีชีวิต ให้มี
ความเข้มแข็งพึ่งพาตนเอง และพัฒนาศักยภาพได้
ขึ้นอยู่กับการนำมาประยุกต์และปรับใช้ เพื่อแก้ไข
ปัญหาความยากจนในชุมชน เพื่อผลประโยชน์
ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติอย่างยั่งยืน (กรมการ
พัฒนาชุมชน, 2566) ชุมชนเขตทวีวัฒนาเมื่อเกิด
การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นไปตาม
หลักปรัชญาที่พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิ
พลอดุลยเดช ทรงชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิต
ให้ปฏิบัติตน มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 เป็นต้นมา
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับในด้าน
ความคิดและการยอมรับ เป็นปรัชญาจาก
ประสบการณ์จริง เป็นหลักทางสายกลาง มีการ
พัฒนาเป็นขั้นตอนเมื่อปัญหาเกิดคนไทยส่วนใหญ่
จึงพร้อมที่จะน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมา
ใช้ ด้วยเหตุดังกล่าว ทำให้ชุมชนในเขตทวีวัฒนา
ที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นชุมชนชานเมือง
ต้องสร้างรากฐานให้เกิดความมั่นคงในช่วง
การระบาดของโรคครั้งนี้ คือ 1.มีความประหยัด
ลดค่าใช้จ่าย 2. ยึดถือ อาชีพด้วยความถูกต้อง
ซื่อสัตย์สุจริต 3. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์
และแข่งขันกัน

จากองค์รวมทั้งหมด ชุมชนเขตทวีวัฒนา
จะอยู่อย่างไรให้ผ่านวิกฤตของโรคโควิด 19 เพื่อ
จะได้ป้องกันตนเองให้มีความรู้และปรับเปลี่ยน
จากภาวะตื่นกลัวเป็นชุมชนที่ตื่นรู้ สู่การดำเนินวิถี
ชีวิตให้มีความสุข ตามปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงนั้น ควรใช้หลักในเรื่องของ มีความ
พอประมาณ มีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี จาก
ภาวะการณ์ที่เกิดขึ้น เราจึงต้องเข้าใจใน ปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง เพราะสามารถทำให้รู้เท่าทัน
กับโลกปัจจุบันที่คนในชุมชนควรนำมาประยุกต์ใช้
และทำให้คนในชุมชนสามารถผ่านวิกฤตในช่วง
ระบาด COVID-19 ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าจาก
เหตุการณ์วิกฤตโรคโควิด 19 ได้แพร่กระจายของเชื้อ
ไวรัส ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลกระทบทางลบ
เกิดปัญหาอย่างมาก โดยเฉพาะคนยากจนในชุมชน
ที่ต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ ต้องตกงาน สูญเสียรายได้
ซ้ำร้าย ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางด้าน
สาธารณสุขได้เท่ากับคนที่มีฐานะ จึงต้องอาศัยการ
ช่วยเหลือแบ่งปัน ให้ผ่านวิกฤตินี้ไป เพื่อความอยู่
รอดในการดำเนินวิถีชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงจากแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ซึ่งผู้วิจัยมี
ความประสงค์ที่จะศึกษาการดำเนินวิถีชีวิตตามหลัก
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเขตทวี
วัฒนากรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด
19 ว่าคนในชุมชนเขตทวีวัฒนามีความรู้ ความเข้าใจ
เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรและมีพฤติกรรม
การดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอ
เพียงอยู่ในระดับใด รวมถึงคนในชุมชนมีความ

คิดเห็นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างไร

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19

2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาด โควิด 19

3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 มาเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต

สมมติฐานในการวิจัย

1. ชุมชนเขตทวีวัฒนา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 อยู่ในระดับสูง

2. ชุมชนเขตทวีวัฒนา มีพฤติกรรมในการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 อยู่ในระดับสูง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยขอสรุปกรอบของการวิจัยการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ดังนี้

ตัวแปรต้น ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ชุมชนทั้ง

6 ชุมชน 1. เพศ 2. อายุ 3. รายได้ ต่อเดือน 4. รายจ่ายต่อเดือน 5. ภูมิฐานะ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ 1. หลักการประกอบด้วย คือ 1.1 พอประมาณ 1.2 มีเหตุผล 1.3 มีภูมิคุ้มกัน 2. เงื่อนไข ประกอบด้วย 2.1 ความรู้ 2.2 คุณธรรม ส่งผลกระทบต่อการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาด โควิด 19

ตัวแปรตาม คือ 1. ระดับความรู้ความ

เข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชน 2. ระดับพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชน 3. ความคิดเห็นของคนในชุมชนในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตชุมชน

การดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเป็นการศึกษาถึงการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 ประชากรที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ ชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครที่เป็นชุมชนชานเมือง จำนวน 6 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนวัดปทุมวาส, ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์, ชุมชนประตูน้ำฉิมพลี, ชุมชนคลองเนินทราย, ชุมชนบางพรหมร่วมใจและ

ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวนประชากร 79,228 คน (สำนักงานเขตทวีวัฒนา ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม, 2566) กลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Yamane ที่ระดับช่วงความเชื่อมั่น 95 % (Yamane อ้างถึงใน สุวิมล ติรกันนท์, 2550) ซึ่งต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 420 คน จากนั้นจะทำการเลือกตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ซึ่งจะทำการสุ่มคนในชุมชนเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยเลือกวิธีแบบเฉพาะเจาะจง คือ ประธานชุมชน 1 คน รองประธานชุมชน 2 คน และคนในชุมชน 3 คน โดยทำการสนทนา เกี่ยวกับประเด็นการดำเนินวิถีชีวิตของคนในชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและความคิดเห็นต่อหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงรวมคนในชุมชนที่ทำการสนทนากลุ่ม 6 กลุ่ม จากชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 แห่ง จำนวน 36 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศักยภาพ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบโครงสร้างของแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19

3. ตัวแปรศึกษาได้แก่ระดับความรู้ความเข้าใจแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของคนในชุมชนเขตทวีวัฒนา ระดับพฤติกรรม การดำเนินวิถีชีวิตและความคิดเห็นของชุมชนในการนำแนวคิดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต

4. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 เป็นแบบตัวเลือก ถูก ผิด จำนวน 20 ข้อ

5. แบบสอบถามในการวัดพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของชุมชนในเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 โดยข้อความสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating scale) แบบ 3 ระดับ โดยให้ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้เพียงข้อเดียวเท่านั้น

6. แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการสนทนากลุ่มมีทั้งหมด 6 กลุ่ม แบ่งเป็น 6 ครั้ง ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินสนทนาและบันทึกเทป หลังจากการสนทนากลุ่มเสร็จจะมีการสรุปข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

7. นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นด้านความรู้ความเข้าใจและแบบวัดพฤติกรรม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อนำไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำไปคัดเลือกและปรับปรุงข้อแก้ไขให้สอดคล้องกับนิยามที่ได้กำหนดไว้ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทุกข้อมีค่าตั้งแต่ 0.5-1.00 ขึ้นไปทุกข้อ

8. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับชุมชนอื่นในเขตทวีวัฒนาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง(ชุมชนเจ้าพระยาร่วมใจ) จำนวน 30 คนนำผลคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยการใช้สูตรคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.785

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามชุมชน เพศ ระดับการศึกษา รายได้ ต่อเดือน/รายจ่ายต่อเดือน และ ภูมิสำเนา ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test และ One-Way ANOVA

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นของคนในชุมชนข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาในระหว่างสนทนากลุ่ม พร้อมสังเกตทั้งทางตรงและทางอ้อม จดบันทึกข้อมูลเทปบันทึกประกอบจนข้อมูลมีความกระจ่างชัดเจนนำมาสังเคราะห์และวิเคราะห์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจัดประเภทข้อมูล นำมาเพื่อการสรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยพบว่า

1.ชุมชนในเขตทวีวัฒนามีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 พบว่า ทุกชุมชนเขตทวีวัฒนา มีระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับสูง

2. ชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีระดับพฤติกรรมการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 พบว่า (1) ด้านความพอ ประมาณ (2) ด้านความมีเหตุผล (3) ด้านการมีภูมิคุ้มกัน ชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับสูง

4. ความคิดเห็นการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 มาเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตพบว่า (1) ชุมชนมีความพร้อมและความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตประจำวัน มีการวางแผนหาแนวทางการใช้จ่ายที่เสี่ยงเกินไป เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน รู้จักทำบัญชีครัวเรือนเพื่อทำรายการรับ - จ่ายเงิน รู้คุณค่าของเงิน มีความมัธยัสถ์ (2) ด้านการรับรู้เรียนรู้ คนในชุมชนมีความคิดเห็นว่าการจัดการเพื่อการเรียนรู้ รู้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ทางเทคโนโลยี รวมถึงการสื่อสารต่าง ๆ โดยเฉพาะโรคโควิด 19 ที่ระบาดอยู่เพื่อให้ชุมชนเกิดความรู้ เข้าใจ ทนต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และจัดโครงการต่าง ๆ ที่สร้างรายได้ในชุมชน ทั้งนี้ควรสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม

และการนำเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ (3) ด้านการ
รณรงค์ ควรมีการทำให้ชุมชนที่เป็นรูปธรรม เช่น
เสียงตามสายของเขตทวีวัฒนาและชุมชนให้เชื่อมโยง
กัน พร้อมทั้งฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรให้เกิดความ
ยั่งยืนและคงอยู่ เช่น การใช้น้ำอย่างประหยัด ปิดไฟ
เมื่อไม่ใช้งาน การจัดอบรมเศรษฐกิจพอเพียงเป็นต้น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลัก
แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19
จำแนกตามชุมชนเขตทวีวัฒนา

ชุมชนเขตทวีวัฒนา	$\bar{x}$	SD	ระดับความรู้	ลำดับ
1. ชุมชนวัดปุณณवास	16.23	2.04	สูง	1
2. ชุมชนหลังสถานีรถไฟศาลาธรรมสพน์	16.19	2.07	สูง	2
3. ชุมชนประตุน้ำฉิมพลี	16.14	1.78	สูง	3
4. ชุมชนคลองเนินทราย	14.93	2.03	สูง	4
5. ชุมชนบางพรหมร่วมใจ	14.90	2.35	สูง	5
6. ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์	14.79	2.11	สูง	6
รวม	15.53	2.16	สูง	

พบว่าคนในชุมชนเขตทวีวัฒนามีระดับ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินวิถีชีวิตตาม
หลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน
เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรค
ระบาดโควิด 19 อยู่ในระดับสูง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลัก แนวคิดปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 โดยภาพรวม

พฤติกรรม	$\bar{x}$	SD	ระดับพฤติกรรม
1. ด้านการมีภูมิคุ้มกัน	1.46	0.27	สูง
2. ด้านความมีเหตุผล	1.38	0.24	สูง
3. ด้านความพอประมาณ	1.11	0.26	ปานกลาง
รวม	1.31	0.21	สูง

ชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีระดับพฤติกรรม การดำเนินวิถีชีวิตตามหลัก แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขต ทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาด โควิด 19 โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

ผลของการวิเคราะห์ในเรื่องความรู้ความ เข้าใจการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 ผู้วิจัยจึงอภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 ปรากฏว่า คน ในชุมชนเขตทวีวัฒนามีระดับความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกับการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับ อธิปไตย กิจจักษ์ และคณะ (2562) พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้หลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต รู้จักประมาณตน การช่วยเหลือการแบ่งปัน ไม่ประมาท รวมถึงการมีส่วนร่วมในร่วมมือมือกัน ในชุมชนเพื่อรักษาผลประโยชน์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รักสามัคคีเพื่อชุมชนมีความเข้มแข็ง ซึ่งทั้ง 6 ชุมชนของเขตทวีวัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ ตามหลัก 3 ประการคือ ความพอประมาณ ความมี เหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งอยู่ในระดับสูงและ

มีความรู้ คู่คุณธรรม สามารถที่จะปรับตนเองให้อยู่ กับสถานการณ์ได้ ให้ความร่วมมือกันทั้งชุมชน สอดคล้องกับพระครูสุตยาภรณ์ (2562) ศึกษา การเรียนรู้ของชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในจังหวัดลำปาง พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงต้องตั้งอยู่บนฐานของทางสายกลาง รู้ทักษะการพึ่งตนเอง การรู้จักความพอดี ที่ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น นำหลักโยนิโส มนสิการ และหลักวิมิงสาเคารพกันไม่ลบหลู่ดูหมิ่น และเหตุดังนี้ อาจเป็นเพราะชุมชนเขตทวีวัฒนา มีการจัดโครงการและกิจกรรมที่ทั้งภาครัฐและ เอกชนเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับเศรษฐกิจ พอเพียง ทั้งในการรณรงค์ออกสื่อประชาสัมพันธ์ เสียตามสายของชุมชนเองจึงส่งผลให้ชุมชนเกิด การเรียนรู้ ตามหลักการทั้ง 3 จึงมีคะแนนที่มีอยู่ ในระดับสูง

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการดำเนิน วิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 ชุมชนในเขตทวี วัฒนา ในด้านพฤติกรรม ทั้ง 6 ชุมชนโดยรวมมี ระดับสูง ซึ่งเป็นตามสมมติฐาน เมื่อพิจารณา ด้านความพอ ประมาณ คนในชุมชนเขตทวีวัฒนา มีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านความมี เหตุผล คนในชุมชนเขตทวีวัฒนา มีด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับสูง ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยรวม แล้วคนในชุมชนเขต ทวีวัฒนา มีพฤติกรรมอยู่ใน ระดับสูง สอดคล้องกับนิพนธ์ ศศิธรเสาวภา (2561) ปรากฏว่าการศึกษาในเรื่องของวิถีชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทางเงื่อนไข

ด้านความรู้ คุณธรรมมีผลต่อประชาชนในความเป็นเหตุผลและภูมิคุ้มกันซึ่งส่งผลกระทบต่อความพอประมาณไม่มากเนื่องจากครอบครัวมีความต่างกันในเรื่องรายได้หรือฐานะจึงจัดให้มีการทำบัญชีครัวเรือนขึ้นเพื่อให้ทราบความพอประมาณของแต่ละครอบครัวได้ และเสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2560) ศึกษาความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนชุมชนบางใหญ่ นนทบุรี พบว่าประชาชนมีความรู้ร้อยละ 72.45 โดยเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของรัชกาลที่ 9 สามารถนำเอาหลักการความพอเพียงมาประยุกต์ใช้โดยมีหลักความมีเหตุมีผล การมีภูมิคุ้มกันตนเอง รวมถึงประชาชนนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ผลคือ ด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ต่างกันจะมีการประยุกต์ใช้ความพอเพียงทุก ๆ ด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านเพศ และสถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน แต่มีการประยุกต์ใช้ไม่แตกต่างกัน

3. ผลของความคิดเห็นการดำเนินวิถีชีวิตตามหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรคระบาดโควิด 19 มาเป็นแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิต ผลปรากฏว่าชุมชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นหลักการสำคัญ 3 ข้อคือ (1) ด้านการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันชุมชนส่วนใหญ่ มีการออมเงินต่อเดือนของคนในชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงรายรับค่าใช้จ่าย จึงต้องจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีค่า ไม่ว่าจะเป็นค่า

น้ำ ค่าไฟ หรือของใช้ภายในบ้าน ของส่วนตัว รวมถึงเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนที่เพิ่มขึ้น สังเกตได้ว่าชุมชนมีการจัดการสัดส่วนของการใช้เงินได้เป็นอย่างดี หากเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนของครอบครัวลดลง จะทำให้ครอบครัวอาจจะมีรายได้เท่าเดิมแต่มีค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นทำให้เงินออมของครอบครัวลดลง ในการออมเพศหญิงจะมีการออมที่มากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับพิมพ์จันทร์ ขวดจะโป๊ะและคณะ (2563) (2) ด้านการรับรู้เรียนรู้ในชุมชนเขตทวีวัฒนา ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินวิถีชีวิตชุมชนเพื่อการรับรู้เรียนรู้ ซึ่งแต่ละชุมชนมีการจัดโครงการการเรียนรู้ ชุมชนเข้มแข็งพัฒนาดตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประจำปี 2566 กรุงเทพมหานคร ตามนโยบายที่จะพัฒนาชุมชนเป็นเมืองน่าอยู่ โดยให้หลักบริหารแนวใหม่ คือ ทุกคนมีส่วนร่วม เน้นประชาชนในชุมชนเป็นศูนย์กลางในการคิดและส่งเสริมการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองตามบริบทของชุมชนเพื่อเรียนรู้และรับรู้สิ่งใหม่ สอดคล้องกับนางนุช ศรีสุขและ เบญญาดา กระจ่างแจ้ง (2565) ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านคลองอาราง จังหวัดสระแก้ว พบว่าชุมชนเรียนรู้ ในทางสายกลางโดยไม่ประมาท มีความพอประมาณ มีเหตุผลเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน พร้อมส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการจัดการความรู้และการเรียนรู้ของคนในชุมชนเองให้เป็นชุมชนต้นแบบไตรภาคี คือ องค์กรชุมชน องค์กรภาครัฐ องค์กรภาคีสนับสนุนเรียกว่า “ธรรมนูญสุขภาพ” สร้างการเรียนรู้ใหม่อยู่เสมอ

มีส่วนร่วมในชุมชน ในการคิด การตัดสินใจ และ กำหนดเป็นข้อตกลงร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหาใน วิถีชุมชน อย่างยั่งยืน ฉะนั้นชุมชนเขตทวีวัฒนาจึง ต้องการได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชนให้ช่วยเหลือตรงตามความต้องการของ ประชาชนในชุมชน เขตทวีวัฒนา ซึ่งเป็นการ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดความ เข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ ดังนั้นคำว่า “วิถีชีวิตตาม หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ชุมชน ต้องให้ การรับรู้เรียนรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน โดยจัดโครงการที่ให้เกิดความตระหนักให้ รู้ถึง ความพอประมาณ การนำหลักเหตุและผล เช่น รายรับรายจ่าย การเก็บออม ซึ่งส่วนใหญ่เพศหญิง จะมีการเก็บออมที่ดีกว่าเนื่องจากมีความระมัดระวังในเรื่อง การใช้จ่ายมากเพศชายนั้นหมายถึงความมั่นคงใน การใช้ชีวิตสอดคล้องกับนิชากร ชัยศิริ (2563) รวมถึงด้านอื่นๆด้วย (3)การรณรงค์ให้ชุมชน ดำเนินวิถีชีวิตที่ดี ชุมชนเขตทวีวัฒนา มองว่าควร ส่งเสริมสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนในการ ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการพัฒนา มีรายได้สู่ชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่บูรณาการ มีศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาตนเองในการดำเนิน วิถีชีวิต มีการวัดประเมินผลกิจกรรมชุมชนที่ หลากหลายชัดเจน พร้อมทั้งรณรงค์การอนุรักษ์ ประเพณี สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปปรับ ใช้กับชุมชนอย่างยั่งยืนและเผยแพร่แหล่งการ ท่องเที่ยว เช่น พิพิธภัณฑ์วัดปุณณวาส หอศิลป์ พุทธะ สวนผักปลอดภัยจากสารพิษ พิพิธภัณฑ์สุข สะสม สวนทิววนารมย์ เป็นต้นสอดคล้องกับ โกมินทร์ สุขอุ้น (2565) ศึกษาบริบทชุมชนและ

ศักยภาพการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ของชุมชน บ้านบางสาน ตำบลพนม อำเภอนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่ามีการจัดการชุมชน พึ่งตนเองอย่าง ยั่งยืนควรส่งเสริมด้านเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม เรียนรู้ในการ จัดการภาคเกษตรเพื่อการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้ เกิดความยั่งยืนสอดคล้องกับการดำเนินวิถีชีวิต บริบทของชุมชนเขตทวีวัฒนา พร้อมทั้งการ กระจายข่าวสารด้วยเสียงตามสายและแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันในชุมชนโดยผ่านผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การดำเนินวิถีชีวิตตาม หลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ช่วงภาวะโรค ระบาดโควิด 19 ตามบริบทชุมชนเขตทวีวัฒนา ควรต้องส่งเสริมให้รณรงค์การพึ่งตนเองอย่าง ยั่งยืนเนื่องมาจากสถานการณ์โรคโควิด 19 พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่างๆ ทำให้ผู้นำ และคนในชุมชนต้องตระหนักถึงการช่วยเหลือ ตนเองให้ได้นำหลักสัปปุริสธรรม สร้างองค์ความรู้ สร้างรูปแบบปฏิบัติ และสร้างทัศนคติ ต่อ พฤติกรรมพอเพียงในการดำเนินชี วิตมา ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน สอดคล้องกับฉันทน์นันทน์ หอมชื่นสมศักดิ์ บุญปุ และ พิรวัฒน์ ชัยสุข (2566) เพื่อการอยู่รอด รวมถึง เน้นการพัฒนา การจัดการตนเอง ไม่เบียดเบียน ผู้อื่น เพื่อการสร้างรายได้อย่างยั่งยืนเป็นสิ่งสำคัญ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ความเป็นตัวตนของชุมชนแต่ละชุมชนที่มีความ
ผู้วิจัยควรศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบ แตกต่างกันเพื่อพัฒนาตามวิธีการดำเนินชีวิตของ
ต่อชุมชนกรุงเทพมหานครที่ดำเนินตามหลัก ชุมชนได้อย่างยั่งยืน
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการคำนึงถึงบริบท

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). *แผนปฏิบัติการรายปี พ.ศ. 2566*. กรุงเทพมหานคร: กองแผนงาน
กรมการพัฒนาชุมชน.
- โกมินทร์ สุขอุ้น.(2565). การจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านบางสานตำบลพนม อำเภอยะ
พนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 9(6), 297-301.
- ณิชากร ชัยศิริ.(2563). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสงขลา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ณัฐนันท์ หอมชื่น สมศักดิ์ บุญปุ และพีรวัฒน์ ชัยสุข. (2566). การพัฒนารูปแบบศูนย์การเรียนรู้ตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาตามแนวพุทธของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษา
และการวิจัย*, 5(3), 731-746.
- ธีรภัทร กิจจารักษ์ จิรโรจน์ บุญราช โดมธราดล อนันตสาน สุภชัย ตรีทศ และสมพิศ สายบุญขึ้น. (2562).
รูปแบบชุมชนพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของประชาชนในอำเภอหล่มสัก จังหวัด
เพชรบูรณ์. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์*, 14(3), 20-30.
- นงนุช ศรีสุข และเบญญาดา กระจำจั่ง. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชุมชน
เข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุมชนต้นแบบบ้านคลองอารางจังหวัดสระแก้ว.
วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 16(1), 101-104.
- นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา. (2561). การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารเกษมบัณฑิต*,
19(2), 155-167.
- พัฒน์กมล อ่อนสำลี. (2564). การปรับตัวของวิสาหกิจชุมชนในสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส
โคโรนา 2019. *วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์*, 23(1), 295-306.

- พระครูสุตยาภรณ์. (2562). ศึกษาการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดลำปาง.มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง. วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง, 8(1), 74-76.
- พิมพ์จันทร์ ขวดจะโป๊ะ.และคณะ (2563). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษา. สาขาวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ยง ภู่วรรณ (2565). ผลกระทบจากโควิด 19 ระบาด (ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การทำงาน) บทเรียนออนไลน์สำหรับนักเรียนและประชาชน. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). ความรู้ความเข้าใจและการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 11(25), 88-98.
- สำนักงานเขตทวีวัฒนา ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม. (2566). ชุมชนเขตทวีวัฒนา. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://webportal.bangkok.go.th/thawiwatthana/page/sub/10017/>
- สุวิมล ติรกานนท์. (2550). การสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรในการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.